

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ความคิดเห็นสนับสนุน ✓
เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหากัมพูชา

ปริทัศน์ข้อมูล

สภ

10

3.5

320

2532

รัฐสภา

ารและคั่นควา

รการรัฐสภา

๑๑ ต่อ 128

หมายเลข 1:10-03-32

#64941

ลก
10
3.5
320
2532

" ปริทัศน์ข้อมูล เป็นเอกสารทางวิชาการของห้องสมุดรัฐสภา มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็น และบทวิพากษ์วิจารณ์ของนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญการ ที่มีต่อเรื่องราว และประเด็นปัญหาที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งกำลังอยู่ในความสนใจของบุคคลโดยทั่วไป เพื่อการให้บริการ แรงควนแก่สมาชิกรัฐสภา "

สิ่งพิมพ์รัฐบาล

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

อภิธานนาการ

จาก

ห้องสมุดรัฐสภา

ความคิดเห็นสนับสนุนเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมายหมิ่นพระมาลยาธิปไตย

ความคิดเห็นสนับสนุนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหากัมพูชา

อัครเมศวร์ ทองนวล
วิทยาการทองสมุครรัฐสภา

ปัญหาทางการเมืองของกัมพูชา เกิดจากการที่เวียดนามส่งทหารของตนประมาณ ๒ แสนคนเข้าไปในกัมพูชา และจัดตั้งระบอบเฮงสัมรินขึ้นปกครองกัมพูชาเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๒๒ ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง ดังนี้

๑. ก่อให้เกิดการลี้ภัยอย่างขนานใหญ่ของประชาชนกัมพูชาจนทำให้นานาชาติ สหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศทั้งหลาย ต้องระดมความช่วยเหลืออย่างขนานใหญ่

๒. ปัญหานี้ทำให้มหาอำนาจเข้าแทรกแซง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจีนและโซเวียต เพื่อต้องการขัดขวางอิทธิพลของกันและกันในบริเวณอินโดจีน

๓. ปัญหานี้ทำลายหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการห้ามการแทรกแซงหรือยึดครองประเทศใดด้วยกำลังทหาร และเกี่ยวกับหลักการเรื่องอธิปไตยของรัฐ

๔. ปัญหานี้ก่อให้เกิดความตึงเครียดทางการเมืองอย่างกว้างขวางคือทำให้อาเซียนโดยเฉพาะไทยต้องเผชิญหน้ากับเวียดนาม ทำให้จีนต้อง

ขัดแย้งกับเวียตนามอย่างรุนแรง ทำให้จีนต้องเผชิญหน้ากับไซเวียตทั้งใน
บริเวณดินแดนจีนที่ติดต่อกับไซเวียตและในอินโดจีน ทำให้เกิดความแตกแยกใน
ขบวนการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ทำให้เกิดการเผชิญหน้ากันระหว่างค่ายตะวันตกกับ
ค่ายไซเวียตมากขึ้น รวมทั้งทำให้เกิดความเห็นแตกแยกในระหว่างประเทศ
ตะวันตกด้วยกันและระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันเอง ในการที่จะแก้ไขปัญห
ดังกล่าว

สำหรับประเทศไทยได้รับผลกระทบมากที่สุด ยิ่งปัญหานี้ยืดเยื้อ
ออกไปนานเท่าใด ประเทศไทยก็จะได้รับผลกระทบกระเทือนมากยิ่งขึ้นเท่านั้น
แต่หากสามารถแก้ปัญหานี้ได้เร็วเท่าใด โอกาสที่จะนำสันติภาพและเสถียรภาพ
ในภูมิภาคแถบนี้กลับคืนมากก็จะไกลความจริงยิ่งขึ้นเท่านั้น ปัญหาอยู่ที่ว่าพจะมี
ทางเลือกที่เป็นไปได้ประการใดบ้างในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้และทางเลือก
ประการใดที่จะให้ประโยชน์กับประเทศไทย

ทางเลือกหนึ่งที่พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีคน
ปัจจุบันได้เลือกใช้เพื่อแก้ไขปัญหานี้ ก็คือการเชิญนายฮุน เซ็น นายกรัฐมนตรี
ของกัมพูชามาเยือนไทยอย่างไม่เป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๖ มกราคม
๒๕๓๒ อย่างไรก็ตาม ทางเลือกนี้ของพลเอกชาติชายก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์
อย่างกว้างขวางจากผู้สนใจในปัญหานี้อยู่ ซึ่งพอจะประมวลโดยสังเขป
ได้ดังต่อไปนี้

ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ ปริพัตร : มีหลายเหตุผลที่ทำให้นายกรัฐมนตรี
อยากมีการแลกเปลี่ยนกับนายฮุน เซ็น ประการแรก คือสถานการณ์โลกได้
เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในระดับระหว่างประเทศและในระดับภูมิภาค
ผู้ที่เป็นศัตรูกลับหันหน้าเข้าหากัน พุดคุยกัน กลับเข้ามาค้าขายระหว่างกัน
อย่างมากเพราะฉะนั้นในแง่นี้เป็นสิ่งที่เป็นธรรมชาติที่สุด ที่เราจะพยายามทำ
ความรู้จักติดต่อกับนายฮุน เซ็น ซึ่งที่จริงแล้วไม่ว่าใครจะว่าอย่างไร เขาก็เป็น
ผู้นำกลุ่มของเขาได้ กลุ่มอำนาจไว้ในเขมรมาเป็นเวลาเกือบ ๑๐ ปีแล้วไม่ว่า
จะได้รับการสนับสนุนจากใครก็ตามจะไม่ให้ทำความรู้จักกัน ไม่ติดต่อกันเลย
มันขัดแย้งกับแนวโน้มที่เกิดขึ้นในโลก

อีกประการหนึ่งก็คือว่า พูดจริง ๆ แล้ว ฝ่ายอื่นก็ได้พยายามติด
ต่อกับพุดคุยแลกเปลี่ยนกับกลุ่มฮุน เซ็นแล้ว ไม่ว่าจะเป็นสมเด็จสีหนุ ทานไตพบกับ
นายฮุน เซ็น ๓ ครั้งแล้ว ที่ฝรั่งเศส หรือประเทศอาเซียนอื่น ๆ ในการ
ประชุมจี๒ ครั้งที่ ๑ เพราะฉะนั้นที่เรากับนายฮุน เซ็น มาติดต่อกับความรู
จักกัน มาพุดคุยแลกเปลี่ยนกัน มันไม่ใช่สิ่งที่เป็นของใหม่ ถ้าเราดูภาพกว้าง
อาจจะเห็นของใหม่สำหรับเรา แต่อย่าลืมว่าสมเด็จสีหนุ ซึ่งมีผลประโยชน์
เกี่ยวโยงมากที่สุดท่านยังเจรจากับฮุน เซ็นแล้ว เขมรแดงก็เจรจมาแล้วใน
การประชุมจี๒ ๑ ประเทศอาเซียนอื่น ๆ ก็เข้าร่วมประชุมจี๒ ๑ ทำไมทุกคน
แปลกใจว่าเราพุดคุยกับฮุน เซ็น

อีกประการหนึ่ง ถ้าไม่พูดกับสุน เช่น มันแปลก เพราะเขมรชด
แย้งกัน ๔ กลุ่ม เราติดต่อกับ ๓ กลุ่มมาตลอด แต่อีกกลุ่มหนึ่ง เราไม่เคยติดต่
ควยเลย มันประหลาด ในขณะที่เรา ผลประโยชน์ของเรานั้นเกี่ยวข้องกับสิ่งที่
เกิดขึ้นกับกัมพูชาอย่างมาก ถ้าไม่พูดคุยกับอีกกลุ่มหนึ่ง มันเหมือนกับไม่มีเหตุผล
อะไรที่จะไม่พูดคุยกับกลุ่มสุน เช่น

อีกประการหนึ่งก็คือว่า สิ่งที่เกิดขึ้นตอนนี้อย่างเห็นได้ชัด ก็คือว่า
ได้เกิดกระบวนการสันติภาพในโลกในภูมิภาคนี้ด้วย นายกรัฐมนตรีมองว่าการที่
เราทำความรู้จักกับนายสุน เช่น พบปะหารือแลกเปลี่ยนทรรศนะ ความคิด
ระหว่างกัน มันจะช่วยเสริมสร้างกระบวนการสันติภาพที่กำลังเกิดขึ้น ใครว่าจะ
เป็นการผิดพิธีการพูด ประเด็นที่สำคัญก็คือว่า หลักการของการดำเนินการพูด
ที่แท้จริง คือการไม่มีหลักการ พิธีการพูดที่ดี หลักการเกี่ยวกับการมีสัมพันธทาง
การพูดกับใครหรือไม่มีกับใครก็ดี สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องมือของการดำเนิน
การพูดทั้งนั้น ถ้าเครื่องมืออื่น ๆ เป็นเครื่องมือที่ใช้ไม่ได้ หรือเป็นเครื่องมือ
ที่อาจจะทำให้การดำเนินการพูดเป็นไปไม่สะดวกนัก รัฐบาลต่าง ๆ ย่อม
ยกเลิกไม่ใช้เครื่องมือเหล่านั้นชั่วขณะหนึ่งได้ เพราะฉะนั้นถ้าผิดพิธีการพูด
คิดว่าเล็กคิดเสียดีกว่า เรามามองดีกว่าว่าผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร

ส่วนแผนนโยบายที่มีจุดมุ่งหมายที่จะบีบบังคับเวียตนามกับสุน เช่น
ก็มีเหตุผล มีตรรกะ แต่ว่าสิ่งที่เราควร จะถามตัวเองก็คือว่า ยังคงเป็น

นโยบายที่เหมาะสมหรือไม่ในช่วงนี้ ยังคงเป็นนโยบายที่ทำให้สันติภาพเกิดขึ้น
 ในกัมพูชาและสันติภาพอยู่ต่อไปในกัมพูชาหรือไม่ ก็คิดว่านี่เป็นประเด็นที่สำคัญ
 เวียดนามเขาจะถอนทหารอยู่แล้ว มันมีประโยชน์อะไรที่จะตีหัวให้เขาหัวจม
 โคลนเพราะไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไปนี้ เรากับเวียดนามต้องอยู่ด้วยกันต่อไป
 สภาพทางภูมิศาสตร์มันเป็นสิ่งที่ยังคงมีอยู่แล้ว เวลาที่เขาถอยร่น เวลาที่เขา
 เสียเปรียบเป็นเวลาที่เราสามารถใจกว้างได้ ติดต่อกับเขาได้ เอื้อมมือไปหา
 เขาได้ เพราะการเอื้อมมือไปหาเขามันเป็นการช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่าง
 เรากับเขาในระยะยาวดีขึ้น ความหวาดระแวงยังคงมีอยู่ในระดับหนึ่ง แต่ยังดี
 กว่าเราเป็นบังคับจนกระทั่งเขาพัง

ในประวัติศาสตร์ของการดำเนินการทางการทูต จะเห็นได้ว่
 การดำเนินการทูตที่ประสบความสำเร็จ คือการทำใจกว้างกับผู้ที่เสียเปรียบ
 อย่างมากและไม่กดเขาเท่าที่จะกด หลังสงครามนโปเลียน ทำให้ไม่มีสันติภาพใน
 ยุโรป ๑๐๐ ปี เพราะความหยาบคายที่ได้รับชัยชนะในสงครามที่สู้กันนโปเลียน
 ใจกว้างกับฝรั่งเศส ไม่กดฝรั่งเศสจนกระทั่งจมโคลน เอื้อมมือไปให้เขากลับมา
 สู่อ้อมอกของประชาคมยุโรปอีกครั้งหนึ่ง นี่เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ยุโรปอยู่
 ได้อย่างดีเป็นเวลาเกือบ ๑๐๐ ปี หลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ ประเทศพันธมิตร
 บีบเยอรมันอย่างมาก ในขณะที่เยอรมันแพ้สงครามอย่างสิ้นเชิงอยู่แล้ว ในที่สุด
 แล้วเยอรมันไม่พอใจกับสภาพเดิมที่เป็นอยู่ ก็พยายามเปลี่ยนสภาพเดิม และ
 ผู้นำที่เปลี่ยนสภาพเดิมก็ไม่ใช่ผู้นำธรรมดา แต่คือฮิตเลอร์ เลยกลายเป็นรุนแรง
 อย่างมาก

สิ่งสำคัญในขณะนี้ คือความพยายามทำให้เวียดนามไม่รู้สึกแปลก
แยกจนเกินไปนัก เพราะเขาจะถอนทหารอยู่แล้ว เขาถูกลงโทษไปแล้ว ถูกปิด
ล้อมแล้วประชาชนของเขาได้รับความสูญเสียอยู่จนทุกวันนี้ ก็ความมันถึง เวลา
แล้วที่จะเอื้อมมือไปหาเขา เพราะวันนี้เป็นผลประโยชน์ในระยะยาวสำหรับเรา
เมื่อ ๑๐ ปีที่แล้วเราอ่อนแอไม่มีมิตรประเทศที่เราพอจะพึ่งได้จริง ๆ ประเทศ
ไทยเราแตกแยกอย่างมาก ขบวนการคอมมิวนิสต์ที่ถืออาวุธมีอิทธิพลมหาศาลเรา
อ่อนแอมาก ถูกแล้วที่เราพยายามยิงเขาไว้ แต่เดี๋ยวนี้ ขบวนการคอมมิวนิสต์
ถืออาวุธอยู่ที่ไหน ไปที่ไหนแล้ว เศรษฐกิจเราดีแต่ไหน กำลังทหารเราดีขึ้นพอ
สมควร เราไปกลัวอะไร สถานการณ์เราไม่เหมือนเดิม เราขับเขาออกไป ๆ
ในที่สุดแล้วมันก็อาจเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ที่เวียดนามจะกลับมา แต่เหตุการณ์ที่
ช่องบกอาจจะเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง มันเรื่องอะไรกัน ในขณะที่ทุกคน เวียดนาม
ก็ดี ชาวลาว ชาวکمพูชาก็ดี ชาวไทยก็ดี ต้องการให้ความสนใจมากที่สุดกับ
การพัฒนาความอยู่ดีกินดีไม่ใช่การรบราฆ่าฟันกัน^๒

โกเมต ขวัญเมือง : การที่นายสุน เซ็น ผู้นำเขมรกลุ่ม
เฮง สัมริน ได้เดินทางเขาพบพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี
มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการดำเนินการทูตที่ไม่เข้าระบบ ทำให้ฝ่ายไทยเสีย
เปรียบ แต่ผู้เขียนเห็นว่าหลังจากที่เราได้คลุกคลีกับความคิดเห็นของเขมร ๓
ฝ่าย มาเป็นเวลาเกือบ ๘ ปีแล้ว การได้พบกับเขมรอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งกุมอำนาจ
ทางการเมือง การเศรษฐกิจส่วนใหญ่ในเขมรนั้น นับว่าเป็นสิ่งที่ดีเป็นก้าวย่าง

เข้าหาผู้ทางแสงหาสันติภาพเพราะการหาสันติภาพให้เกิดขึ้นนั้น ไม่จำเป็นจะต้องใช้สูตรสำเร็จสูตรใดสูตรหนึ่ง

แต่เดิมนั้น การแก้ไขปัญหาก็มีที่นั่น ไทยมีนโยบายที่เรียกว่า "เอาแต่ได้ ไม่ยอมเสีย" ซึ่งเป็นนโยบายที่ไม่สามารถสำเร็จได้เลยในความเป็นจริง นั่นคือเดิมไทยมีนโยบายเป็นข้อ ๆ โดยสังเขปดังนี้

๑. ยืนยันว่าในการแก้ไขปัญหาก็มีที่นั่น รัฐบาลไทยยึดหลัก

The right of nation of self-determination คือหลักการที่ให้สิทธิประชาชน(ชาวเขมร) สามารถจะกำหนดชะตากรรมของตนเอง

๒. เสนอปัญหาก็มีที่นั่นร่วมกับอาเซียนให้สมัชชาสหประชาชาติ

พิจารณาในการประชุมประจำปี และหาทางให้มีการจัดประชุมระหว่างประเทศภายในกรอบของสหประชาชาติ เพื่อพิจารณาปัญหานี้ โดยขอให้เงินและโซเวียตเข้าร่วมด้วย

๓. เปิดหนทางในการเจรจากับเวียตนามไว้ด้วย (แต่)

๔. ตราบใดที่เวียตนามยังขึ้นกรานไม่ยอมถอนทหารออกจากกัมพูชาไทยจะร่วมมือกับจีนเพื่อใช้มาตรการทางการ เมืองทุกรูปแบบผลักดันให้เวียตนามถอนทหารทั้งหมดจากกัมพูชา (และ)

๕. ตราบใดที่เวียตนามยังไม่ถอนทหารออกไปจากกัมพูชาไทยจะใช้มาตรการทางการทูตเพื่อโดดเดี่ยวเวียตนามทั้งทางการเมือง และทาง

เศรษฐกิจโดยขอความร่วมมือจากนานาประเทศ และอาศัยความสามารถและ
ไหวพริบ ความอดทนของข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ

จริงอยู่ ภายหลังจากการส่งกำลังเข้ายึดครองกัมพูชา (๑ กุมภาพันธ์
๒๕๒๒) และการปฏิเสธรสิทธิของสหประชาชาติที่ไหว่เวียตนามถอนทหารออกจาก
กัมพูชา ทำให้ภาพพจน์ของเวียตนามในเวทีการเมืองระหว่างประเทศเสื่อมลง
กลุ่มประเทศยุโรปตะวันตกหลายประเทศ รวมทั้งสแกนดิเนเวีย ลงมติในการ
ประชุมสหประชาชาติ คัดค้านการกระทำของเวียตนาม และกลุ่มประชาคม
ยุโรปได้ประกาศระงับความช่วยเหลือแก่เวียตนามในทันที ประเทศไทยไม่ยอม
รับรัฐบาล เฮง สัมริน ตามหลักสติมสัน (Stimson) ซึ่งเป็นหลักการตาม
กฎหมายระหว่างประเทศที่ว่า "จะไม่ยอมรับรัฐบาลที่ตั้งขึ้นเพราะแรงสนับสนุน
จากต่างชาติ"

แต่ก็มีหลายประเทศอันได้แก่ประเทศอินเดีย ประเทศรัสเซีย
และยุโรปตะวันออก ประกาศรับรองรัฐบาลเฮง สัมริน โดยอ้างหลัก
เอสตราดา (Estrada) ที่ว่า "แม้รัฐบาลที่ตั้งขึ้นจะไม่ถูกต้อง แต่เมื่อ
คำนึงถึงประสิทธิภาพในการบริหารแผ่นดินและการควบคุมประชาชน และ
ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับแล้ว ถือว่ารัฐบาลนั้นถูกต้องตามกฎหมายระหว่าง
ประเทศ"

ฉะนั้นได้หากัมพูชาหรือหน่วยงานหนึ่งปัญหาทางการเมืองของกัมพูชาจึงก่อ

ให้เกิดความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง ประเทศต่าง ๆ ในโลกมีความคิดเห็นในการแก้ปัญหาที่มีพหุวิชาแตกต่างกันออกไป แต่มีสิ่งที่มีเหมือนกันอยู่อย่างก็คือ "จะแก้อย่างไรให้ไต่ประโยชน์แก่ประเทศ ตนมากที่สุด" และ "ไต่มากกว่าเสีย"

ในท่ามกลางวิธีการแก้ไขหลาย ๆ สูตร หรือทางเลือกหลาย ๆ ทาง เลือกที่เสนอมานี้แล้ว ขอแสดงแนวความคิดและผลกระทบต่อการเมืองไทยของนายชุน เช่น เพื่อประโยชน์ต่อประเทศไทยดังนี้

๑. หลักการที่ว่า "ให้สิทธิแก่ประชาชน (ชาวเขมร) ในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง "เกิดขึ้นในสมัยยุคปลดปล่อยอาณานิคมประชาชนในประเทศเมืองขึ้น เรียกร้องขอตัดสินชะตากรรมด้วยตนเอง ปราศจากการแทรกแซงการเมืองโดยประเทศเจ้าอาณานิคมเดิม เห็นว่าเป็นหลักการเก่าไปเสียแล้วที่ไทยจะยกมาสนับสนุนนโยบายต่างประเทศที่มีต่อกัมพูชา และเป็นหลักการที่ไม่สามารถเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาที่นี้ ถ้าหากปล่อยให้ประชาชนชาวเขมรกำหนดเจตจำนงของตนเอง ก็เท่ากับว่าให้ประชาชนชาวเขมร ย้อนกลับไปสู่การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยตะวันตก ใครจะยอมพลพต, เขียวสัมพันธ์, เสง สัมริน คงไม่ยอมแน่ ๆ และอีกประการหนึ่งยังไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์การเมืองโลกมาก่อนว่าประเทศที่เป็นสังคมนิยมแล้ว ย้อนกลับมาเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยตะวันตกเลย การที่รัฐบาลชุดที่แล้ว ซึ่งมีรมต. ต่างประเทศคนเดียวกันกับรัฐบาลชุดนี้ กล่าวยืนยันมาโดยตลอดต่ออาเซียน ต่อสหประชาชาติ เรียกร้องให้ประชาชนชาวเขมร

กำหนดเจตจำนงของตนเอง จึงกลายเป็น "ความผันบนอากาศ"

๒. การเรียกร้องให้เวียตนามถอนออกไปจากกัมพูชานั้น ย่อมถูกต้องในระยะแรกของการยึดครอง แต่เมื่อระยะเวลาล่วงเลยมาสิบปีเต็มแล้ว ต้องวิเคราะห์ว่าเวียตนามจะถอนออกไปเอง ที่ถอนออกไปมิใช่ปัญหา เศรษฐกิจ หรือปัญหาการทนของไซเวียต เพราะระยะเวลาที่เวียตนามอยู่ในกัมพูชา เวียตนามได้แหล่งเศรษฐกิจจากกัมพูชาอย่างมากมาย อันนี้เป็นสิ่งที่ยอมรับกันทั่วไปว่ากัมพูชา ลาว เต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ฉะนั้น ถ้าเวียตนามถอนออกไป ก็ด้วยเหตุผลของเวียตนามเอง กล่าวคือระยะสิบปีเต็ม เวียตนามได้ดำเนินการในกัมพูชาในสิ่งที่เรียกว่า "เวียตนามไมเซชัน" (Vietnammization) คือทำกัมพูชาให้เป็นเวียตนามเรียบร้อยแล้ว ทั้งระบอบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศสได้เข้าไปในสิ่งนี้ที จึงไม่เคยเรียกร้องสิ่งนี้เลย ตั้งหน้าตั้งตาค้าขายกับเวียตนามกัมพูชา มาตลอด แล้วไทยจะยืนยันเรียกร้องต้อออกไปอีกกี่ปี

เมื่อยอมรับว่า เวียตนามต้องถอนออกไปแล้วด้วยเหตุผลข้างตน ประเทศไทยยังไม่หมดปัญหา เพราะต้องพบกับปัญหาอีกระดับหนึ่งคือ เราจะยอมรับรัฐบาลเขมร ๓ ฝ่าย หรือรัฐบาลเฮง สัมริน ที่เป็นประโยชน์สำหรับไทยทั้งดานการเมือง - ระหว่างประเทศและเศรษฐกิจ

การที่นายกรัฐมนตรีของไทย ได้พบปะพูดคุยกับนายฮุน เซิน แห่ง เขมรในคราวนี้ นับว่าเป็นการหยิบเอาปัญหาที่จะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอนใน

อนาคตมาพูดคุยกันเสียก่อนปัญหาเกิด นับว่าเป็นก้าวย่างที่ฉลาดของไทย และฝ่ายสุน เช่น ได้เกียรติยศกันทุกฝ่าย

๓. ส่วนการที่มองว่าการที่ฝ่ายไทยพูดคุยกับนายสุน เช่น ในครั้งนี้ ทำให้เขมรฝ่ายเจ้านโรตม สี่หนุ ไม่พอใจถึงกับประกาศที่กรุงปักกิ่งว่า จะไม่เข้าร่วมประชุมเขมร ๔ ฝ่าย ที่ประเทศอินโดนีเซีย ก็ควรมองว่าเป็นเรื่องภายในของกัมพูชาเอง ควรจะปล่อยให้ฝ่ายสี่หนุเลื่อนไหลไปตามครรลองของการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งเขาใจว่า เจ้าสี่หนุจะต้องเข้าไปหาฝรั่งเศสเพื่อให้ฝรั่งเศสเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหากัมพูชา ฉะนั้น เมื่อรัฐบาลไทยก้าวมาขั้นนี้แล้ว ประเทศไทยควรก้าวเดินต่อไปเพื่อให้อาเซียน และนานาประเทศยอมรับไทยเป็นศูนย์กลางของการแก้ไขปัญหากัมพูชา ถ้าหากรัฐบาลไทยกำหนดสิ่งนี้เป็นยุทธศาสตร์หลักในการแก้ปัญหากัมพูชา และอินโดจีนแล้ว ก็เท่ากับว่าประเทศของเรามีความอ่อนตัว พลิว ในการแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศ เท่ากับว่าทำให้นานาประเทศเริ่มยอมรับสถานะความเป็นกลางของไทย และเมื่อใดที่ภาพความเป็นกลางตอปัญหากัมพูชาและอินโดจีนชัดเจนขึ้น เมื่อนั้นนโยบายที่ว่า "จะเปลี่ยนอินโดจีนจากสนามรบให้เป็นสนามการค้า" ก็จะมีฤทธิ์ผลในที่สุด สมกับคำกล่าวในทางการเมืองระหว่างประเทศที่ว่า "ถ้าเราลดความเป็นศัตรูกับประเทศเพื่อนบ้านลงมากเท่าใด สันติภาพจะเกิดขึ้นมากขึ้นเท่านั้น"^๓

พริทซ์ พาลุสซ์ : นายกรัฐมนตรีไม่ได้เดินเกมผิดแต่อย่างใด
แต่กลับเป็นเรื่องที่ต้องกระทำเสียอีก เพราะขณะนี้เขมรมีอยู่ ๔ ฝ่าย แต่เท่า
ที่ทราบขณะนี้ผ่านการรับรองเพียง ๓ ฝ่ายเท่านั้น ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่เท่า
เทียมกัน

การที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพียงแค่ปรึกษากันเพียง ๓ ฝ่ายนั้น
ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ เขมรฝ่ายที่ ๔ นั้นเป็นฝ่ายที่ปกครองที่กรุง
พนมเปญ อย่างไรก็ตามก็ยังไม่ทราบว่าเขมรอีก ๓ ฝ่ายนั้นมีที่ตั้งของรัฐบาลอยู่
ที่ใด เพราะฉะนั้นจึงควรฟังความเห็นและเหตุผลของฝ่ายที่ ๔ ด้วย การที่
นายฮุน เซิน เดินทางมานั้นเราก็เคยพูดอย่างชัดเจนว่าเราไม่ให้การรับรอง
ใด ๆ แต่วิธีการพูดต้องมีการเจรจา

ในบรรดาประเทศอาเซียน คิดว่าไม่มีใครรับรู้ปัญหาเขมรเท่ากับ
ประเทศไทย เราควรจะเป็นฝ่ายริเริ่มเข้าไปแก้ปัญหา ที่นายกรัฐมนตรีทำอยู่
ในเวลานี้ก็เป็นไปตามสถานการณ์โลกในปัจจุบัน

พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ : ชาวที่บอกว่า พลเอกชาติชาย
เชิญนายฮุน เซิน มาในฐานะเพื่อนหรือในฐานะไม่เป็นทางการนั้น เป็นของที่
ถ้าจะทำก็ไม่น่าขัดข้องอะไร นอกจากนั้น ทางเขมรสามฝ่ายเอง ก็ได้ประกาศ
แล้วประกาศอีก ขอร้องให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเข้ามาช่วยกัน เพราะฉะนั้น
การพบปะระหว่างพลเอกชาติชาย กับนายฮุน เซิน ไม่เป็นการเสียหายแต่
ประการใด แต่เป็นสิ่งที่ควรกระทำด้วยเพื่อให้ใคร่ครุทธคณะของฝ่ายที่สี่ ทาง

เขมรเองก็ไม่เห็นว่าจะมีปฏิปักษ์ในการที่พลเอกชาติชาย จะพบแต่อย่างใด
เขาขอร้องควย ขอร้องทั่วโลก ขอร้องในสหประชาชาติด้วย

สมชาย วงศ์ชานนา : ข้อแตกต่างของวิธีการดำเนินนโยบาย
ต่างประเทศนั้น เราต้องยอมรับกันก่อนว่า ปัจจุบันสถานการณ์ของโลกได้เปลี่ยน
แปลงไปมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเมืองระหว่างประเทศ ที่ทุก
ฝ่ายพยายามมองปัญหาเศรษฐกิจภายในของตนเป็นหลัก ประเทศมหาอำนาจ
อย่างสหภาพโซเวียต ได้ประกาศใช้นโยบายต่างประเทศแบบสันติวิธี พร้อม
ทั้งดำเนินการลดมาตรการเชิงกร้าวลงจนเป็นที่ไว้วางใจของประเทศต่าง ๆ ทั่ว
โลกว่าสหภาพโซเวียตเป็นสุภาพบุรุษที่พูดจริงทำจริง ประกาศถอนทหารจาก
อัฟกานิสถานก็ถอนจริง

จากประเด็นนี้เอง ฝ่ายมหาอำนาจอื่นอย่างเช่นสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน ก็ยอมลดราวาศอกในการเปิดเจรจากับสหภาพโซเวียต ประเทศ
ที่มีปัญหาขัดแย้งอย่างเวียดนาม และกัมพูชา ก็เริ่มเคลื่อนไหวแสดงความจริง
ใจที่จะลดเงื่อนโซ่สงครามลงพร้อมกันถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชาแม้แต่
สหรัฐอเมริกา ก็พยายามดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามด้วย ความ
เคลื่อนไหวต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนทำให้นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลพลเอก
ชาติชาย แตกต่างไปจากนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลพลเอกเปรม

นอกจากสภาพแวดล้อมที่มีส่วนกำหนดนโยบายต่างประเทศ ของ

รัฐบาลผู้ที่ขึ้นนำหรือผู้ที่ให้ข้อมูลข่าวสาร ก็มีส่วนทำให้นโยบายต่างประเทศของ พลเอกชาติชายคุระฉับกระฉ่างยิ่งขึ้น รัฐบาลปัจจุบันนี้ที่ปรึกษา เป็นคนหนุ่มไฟแรง ไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัวทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง ขณะเดียวกัน ที่ปรึกษาคำนวณนโยบายของพลเอกชาติชาย ยังมีแหล่งข้อมูลที่รวดเร็วและน่าเชื่อถือจากสถาบันการเงินภาคเอกชนแห่งหนึ่ง ทำให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นและพร้อมที่จะก้าวรุดหน้าไปอย่างมั่นใจ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายด้านอินโดจีน ที่ทางภาคเอกชนต่างเรียกร้องให้มีการเปิดประตูติดต่อค้าขายกันมาเป็นเวลานานแล้ว แต่รัฐบาลของพลเอกเปรม ยังไม่ยอมดำเนินนโยบายตามคำเรียกร้อง เพราะยึดถือนโยบายการปิดล้อมทางเศรษฐกิจเพื่อให้ศัตรูอดตาย โดยไม่ยอมเปิดประตูคบค้าสมาคมด้วย และเป็นศัตรูที่จะพุดจากกันไม่รู้เรื่อง ซึ่งประเด็นนี้เองที่ทำให้ นโยบายต่างประเทศของประเทศไทยคออินโดจีนดูเย็นชา คนในกระทรวงการต่างประเทศต่างก็ยึดถือนโยบายปิดล้อมมาโดยตลอด และมีความเชื่อว่ สักวันเวียดนามคงจะตองอดตาย ซึ่งนั่นเป็นความคิดที่ค่อนข้างจะผิดเพราะถ้าหากศึกษาประวัติการสู้รบในสงครามอินโดจีนแล้วจะพบได้ว่าคนในกลุ่มประเทศอินโดจีนมีความอดทนสูง และยังถูกปิดล้อมเท่าไร เขาก็พยายามเอาชนะให้ไ้ไ้ไ้มากเท่านั้น

และจากข้อเท็จจริงของการปิดล้อมทางเศรษฐกิจ ปรากฏว่ามิตรประเทศที่ยืนหยัดอยู่กับฝ่ายไทยก็ทำการค้าขายกับกลุ่มประเทศอินโดจีนจนร่ำรวย

และไม่ใช้เฉพาะประเทศเพื่อนบ้านเท่านั้น ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ
อย่างญี่ปุ่น เยอรมันตะวันตก และฝรั่งเศส ต่างก็ทำการค้าขายกับกลุ่มอินโดจีน
อย่างเปิดเผย

เมื่อเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไปเป็นเช่นนี้ รัฐบาลของพลเอก
ชาติชายจึงปรับวิเทโศบายใหม่ โดยพยายามมองศัตรูอย่างมนุษย์ที่จะต้องพูดจา
กันรู้เรื่อง และเข้าใจควมวามมนุษย์ทุกคนต้องการมีชีวิตที่ดีกว่า และคงไม่มีใคร
ที่คิดจะทำสงครามตลอดเวลา เพราะการทำสงครามนำมาซึ่งความสูญเสียจะมี
แต่คนชายอาวุธสงครามเท่านั้นที่จะรำรวย นอกจากนั้นการอยู่รอบข้างที่เต็มไปด้วย
ด้วยศัตรูนั้นก็ไม่ใช่เรื่องที่ดีนัก เพราะเราจะต้องมีคดียุทธศาสตร์แวงตลอด
เวลา ทำให้ไม่มีเวลาที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป ดังนั้น
การเปิดประตูบานเพื่อพบปะพูดคุยเป็นมิตรกันนั้น คงจะไม่ทำให้ประเทศต้อง
สูญเสียความมั่นคงและสูญเสียเอกราชไปแต่อย่างไร

การดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบทันสมัยที่มีข้อมูลข่าวสารเพียง
พร้อมของรัฐบาลชาติชายที่ผ่านมา กลุ่มข้าราชการที่ชอบทำงานเข้าขามเย็น
ขามจิ้งจับตัว นอกจากนั้นยังมีการโจมตีจากกลุ่มที่เคยใช้นโยบายปิดล้อม ทาง
เศรษฐกิจว่าเป็นนโยบายโลดโผน และกล่าวถึงขนาดที่ว่า รัฐบาลชาติชาย
กำลังปล่อยให้เด็ก (ที่ปรึกษานโยบาย) มาเขยวุ่นที่กำลังจะเป็นตัว(นโยบาย
ปิดล้อมทางเศรษฐกิจและการเผชิญหน้าทางทหารที่ทำมา ๑๐ กว่าปี) แต่ถา
มองกลับกัน ความคิดเรื่องวุ่นนั้นอาจจะเป็นการมองอะไรแบบด้านเดียวตลอด

และถ้าพิจารณากันอย่างลึกซึ้งแล้วกลุ่มที่ปรึกษาขอยุบายนั้น ถ้าจะเปรียบก็เหมือนกับเด็กเขยान้ำแข็งหลอกที่ยิ่งเขยานานเท่าไรน้ำก็จะแข็งตัวมากเท่านั้น และทุกคนก็จะมีสิทธิไต่ถามโอสกริมแห่งนั้นเหมือนกัน

การโจมตีนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลพลเอกชาติชายว่าทำอะไรโดยไม่ปรึกษาหารือกับกลุ่มพันธมิตรก่อนนั้น มีหลายคนที่ไม่ทราบข้อมูลที่แท้จริงพยายามพูดตาม ทั้งนี้เนื่องจากอาจจะเห็นว่า คนที่พูดเป็นถึงอาจารย์ในมหาวิทยาลัยน่าจะเชื่อถือได้ แต่จากความเป็นจริงปรากฏว่าผู้โจมตีนั้นทางไกลจากข้อมูลและความเคลื่อนไหวในคานนโยบายของรัฐบาลมาก เพราะการดำเนินการคานนโยบายต่างประเทศนั้น มีการเตรียมตัวล่วงหน้าและปฏิบัติการอย่าง เป็นความลับ พร้อมกับความรวดเร็วและถูกต้องแน่นอน ทั้งนี้เราควรจะต้องให้เครดิตแก่ผู้ประสานงานและผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบาย ของพลเอกชาติชายว่ามีประสิทธิภาพในการทำงานสูง และสมควรได้รับการจารึกไว้ในประวัติศาสตร์คานนโยบายต่างประเทศ

ในคานความพยายามแก้ปัญหากัมพูชานั้น นโยบายของพลเอกชาติชาย พยายามมองปัญหาจากสภาพความเป็นจริงมากกว่าการมองปัญหาที่มุ่งหวังผลทางการเมืองระหว่างประเทศแบบเลื่อนลอย และไม่สร้างสันติภาพของรัฐบาลที่ผ่านมา เพราะอย่างที่เรารู้กันอยู่แล้ว ปัจจุบันเขมร ๓ ฝ่ายนั้น อาศัยผืนแผ่นดินไทยอยู่ ขณะที่ฝ่ายฮุน เซ็น ครอบครองพื้นที่ในกัมพูชาถึงร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่ทั้งประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพูดกับกลุ่มที่มีอำนาจ มีตัวตน

และมีพื้นที่อย่างแท้จริง เพราะหากไม่มีการพูดจากันใหญ่เรื่องผู้อพยพชาวเขมร ก็จะต้องอาศัยพื้นแผ่นดินไทยอยู่ตลอดไป ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ดีนักสำหรับประเทศไทย ที่จะต้องแบกรับภาระต่าง ๆ มากมายขณะที่ประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ ไม่ได้ให้ความสนใจและช่วยเหลือเขมรอพยพอย่างจริงจังเท่าที่ควร ดังนั้นการเร่งแก้ปัญหาภัยพิพวชาโดยรัฐบาลไทยจึงเป็นสิ่งที่ถูกต้องทั้งในแง่พฤตินัยและนิตินัย เพราะประเทศไทยได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหาในกัมพูชา

สุรชัย ศิริไกร : นโยบายของเรานั้น มีความต้องการที่จะบีบ เวียดนามและเฮง สัมริน ให้ตกเวทีไป ให้ถอนทหารออกไปโดยไม่มีเงื่อนไข เฮง สัมรินจะต่อรองกับเราไม่ได้ หรืออย่างมากที่สุดก็ให้มีอำนาจได้ในรัฐบาลผสมเพียง ๑ ใน ๔ ซึ่งเป็นข้อต่อรองที่ผ่อนปรนที่สุดของเราแล้ว ที่สำคัญที่สุด ก็คือจะต้องยกเลิกรัฐบาลเฮง สัมริน จะต้องยกเลิกกลไกทางการเมืองที่สร้างไว้ทั้งหมด

คำถามก็คือว่า การกระทำเช่นนี้

๑. เราจะเห็นว่าตนเองสูญเสียไปหมด ตอนนี้เขายึดประเทศปกครองประเทศมาแล้วกว่า ๘๐ เปอร์เซนต์ และปกครองมา ๘-๑๐ ปี แต่จะลดเขาเหลือ ๑ ใน ๔ อย่างนี้ เขารับได้ยากมาก

๒. ถ้ายกเลิกรัฐบาลก่อนการเลือกตั้งทั่วไป หรือแม้แต่มายหลังการเลือกตั้งมันเป็นไปได้ที่จะต้องเกิดการจลาจล

๓. การที่จะให้เขมรแดงเข้ามาร่วมโดยไม่มีเงื่อนไข เวียดนาม
เขายอมรับไม่ได้ แม้ ๑ ใน ๕ เขาอาจยอมให้เขมรแดงเข้ามาร่วมได้ ก็
เฉพาะในระดับกลางและล่างลงไป เพราะเขาคิดว่าผู้นำเขมรแดง ต้องรับผิดชอบ
ชอบในการสังหารหมู่ประชาชน

ทั้งหมดนี้เป็นจุดยืนอย่างน้อยที่สุดของเขาที่จะรับได้

การที่ พล.อ.ชาติชาย เชิญชวน เข็นมา แสดงว่าไทยเราต้อง
การหาสันติภาพโดยเร็ว โดยการยื่นมือออกไปหาเขา เพื่อจะดูว่ามีอะไรบางอย่างที่
จะเจรจกันได้หรือไม่ ผลลัพธ์ออกมาไม่ค่อยจะน่าพอใจนัก คิดว่าฝ่ายฮุน เซ็น
นั้นยังแข็งกร้าวเกินไป อันนี้เองที่เป็นผลเสียต่อฮุน เซ็นมากกว่า เราจะให้เวลา
พล.อ.ชาติชาย อีกสองเดือน ถ้าฝ่ายฮุน เซ็น และเวียดนามไม่ผ่อนปรนมาก
กว่านี้ คิดว่าที่ยื่นมือไปก็ต้องหอดมมือกลับ พล.อ.ชาติชายก็จะมีภาษีมากกว่านี้
เพราะว่าเราทำได้ดีที่สุดแล้ว ฝ่ายฮุน เซ็นและเวียดนาม ต่างหากที่ไม่ยอม
ประนีประนอมอะไรทั้งสิ้น

ฉะนั้นถ้าจะมากล่าวหาว่าไทยเป็นอุปสรรคของสันติภาพก็ไม่ใช่แต่
เป็นฝ่ายฮุน เซ็นและเวียดนามต่างหากที่เป็นอุปสรรค

เราสามารถอธิบายให้อาเซียนได้ทราบว่า เรามีได้เปลี่ยน
นโยบายเป็น ๑๘๐ องศาอย่างที่วาทันเป็นแต่เราเปลี่ยนกลยุทธ์ พยายาม
เข้าถึงปัญหามากขึ้นที่เข้าไปเพียงต้องการให้โอกาสเวียดนามที่จะประนีประนอม

ในเชิงที่มีเหตุผลเป็นไปได้อีก คิดว่าสิ่งที่นายกรัฐมนตรึทำไปไม่เสียหายอะไรลา
 ชุณ เช่น ไม่แสดงท่าทีในทางบวก ชุณ เช่น ก็จะเสียประโยชน์ในระยะยาวสำ
 หรับการประท้วงจากเจ้านโรคม สี่หู นั่นก็เป็นเรื่องที่ย่อมเกิดขึ้นได้ตามปกติ
 วิสัยอยู่แล้ว^๑

โครีนทร์ เฟื่องเกษม : คงมองว่าแนวทางเดิมตามความเห็น
 ชอบของอาเขียนและสภประชาชาติที่ดำเนินมา ๑๐ ปีแล้วไม่ได้ผล หรือได้ผล
 ช้าเกินไป ดังนั้นจึงจะหาทางอื่นที่เร็วกว่า แต่ไม่โทษหมายความว่า เขาจะทิ้ง
 แนวทางเดิมเอาแต่แนวทางใหม่ เขาคงดำเนินการควบคู่กันไปแต่เมื่อแนวทาง
 ใหม่อาจจะถูกวิพากษ์วิจารณ์มาก นายกรัฐมนตรึก็เลยดำเนินการเสียเอง ให้
 พล.อ.อ.สิทธิ เจยไว เพราะถ้าทุกคนออกหน้าออกตา ทั้งพล.อ.อ.สิทธิ ทั้ง
 พล.อ.ชวลิต ทั้งพล.อ.ชาติชาย พูดความเห็นเกี่ยวกับการที่ชุณ เช่นมา ภาพพจน์
 ของไทยจะเสียมากกว่านี้จึงต้องทิ้งคนบางคนไว้กับจุคยีนเดิมอย่างพล.อ.อ.สิทธิ

ถ้าแนวใหม่ไม่สำเร็จ เขาก็สามารถยึดแนวเดิมได้และไม่ถูก
 วิพากษ์วิจารณ์คือมองไปแล้ว เหตุการณ์คล้าย ๆ กับช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒
 มีฝ่ายหนึ่งเข้าข้างญี่ปุ่น และอีกฝ่ายหนึ่งเข้าข้างสัมพันธมิตร เพราะฉะนั้นไม่ว่า
 ฝ่ายไหนจะถูกจะผิด ไทยก็เอาตัวรอดได้เสมอ ฉะนั้นจึงคิดว่าพล.อ.อ.สิทธิ
 อาจจะรู้อะไรนี้แล้วตั้งแต่เดือนตุลาคม คุณไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ บอกว่ารู้อะไรตั้งแต่
 เดือนตุลาคมแล้ว แต่เขาก็เฉยเพื่อว่าภาพพจน์ไทยจะไม่เสียหายไปมากกว่านี้
 คือในรัฐบาลจะต้องมีคนบางคนที่รักษาหลักการเอาไว้ อะไรที่เสี่ยง ๆ

พลเอกชาติชายก็ทำเสียเอง ถ้าผิดพลาดก็ยังมีแนวเดิมยึดไว้ได้

เชิงอรรถ : อาการเคลื่อนไหวทางการพูดของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ครั้งนี้ น่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเยือนสหภาพโซเวียตของพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๓๑ อย่างเด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นข้อเรียกร้องและผลักกันร่วมอย่างจริงจัง ของทั้งรัฐบาลไทย และรัฐบาลสหภาพโซเวียตให้เวียตนามถอนกำลังทหารออกจากกัมพูชาอย่างสิ้นเชิง

บทสรุปนี้ ย่อมมิได้เกิดขึ้นอย่างเลื่อนลอยโดยเด็ดขาด ประการสำคัญเป็นบทสรุปอันสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มประเทศอาเซียน และแม้กระทั่งข้อเสนออย่างข้นหยัดของจีนตลอดมา

ปัญหาของกัมพูชานั้น หากว่าเป็นการต่อสู้กันระหว่างกัมพูชา เอง สัมริน กับกัมพูชาที่เรียกว่า "เขมร ๓ ฝ่าย" สภาพการณ์ทางการเมืองและการทหาร ก็ถือได้ว่าเป็นเรื่องภายในของคนกัมพูชา เป็นสงครามกลางเมืองระหว่างหลายกลุ่มทางการเมือง แต่เมื่อมีทหารเวียตนามเข้ามาตั้งมั่นด้วยสภาพของสงครามกลางเมืองก็แปรเปลี่ยนเป็นสงครามประชาชาติ เป็นการรุกรานระหว่างชาติหนึ่งที่ทำต่ออีกชาติหนึ่ง หากเมื่อใดเวียตนามยอมถอนกำลังนับเสนาออกไปจากกัมพูชาอย่างสิ้นเชิง นั้นย่อมหมายถึงว่าสถานการณ์ของกัมพูชาได้แปรเปลี่ยนจากสงครามประชาชาติ กลายเป็นสงครามกลาง

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

เมืองอย่างฉับพลัน และนั่นหมายถึงมิติอันเป็นหัวใจใหม่ทางการเมือง และ
ทางการทหารสำหรับภูมิภาคนี้อีกด้วย

ระยะที่มีข่าวนายฮุน เซิน จะเดินทางมาเยือนไทยอย่างไม่เป็น
ทางการนั้น มีแขกของรัฐบาล ๒ คน มาเยือนไทยก่อนด้วย คนหนึ่งเป็น
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจากจีน ซึ่งมีบทบาทอย่างสำคัญในการทบทวน
เขมรแดงของนายเขี้ยว สัมพันธ์ และใกล้ชิดกับเขมรของเจ้านโรดม สีหนุ
อีกคนหนึ่งเป็นผู้บัญชาการกองเรือที่ ๗ แห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีบทบาทอยู่
เบื้องหลังนายซอน ซาน อันเป็นเขมรปีกขวา และเต็มชอบในการยกบทบาท
ของเจ้านโรดม สีหนุ

การมาเยือนของผู้นำระดับสูงทางทหารทั้งจากจีน และ
สหรัฐอเมริกาในระยะเวลาใกล้เคียงกันนี้ แยกไม่ออกจากการเดินทางมาไทย
อย่างไม่เป็นทางการของนายฮุน เซิน และสัมพันธ์อย่างเป็นทางการกับจังหวัดแก้ว
ของ พล.อ.อ.สิทธิ เศวตศิลา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศใน
การเดินทางไปเยือนเวียตนาม

นายกอร์บาซอฟ แห่งสหภาพโซเวียต และนายเติ้ง เสี่ยวผิง แห่ง
จีนมีบทบาทอย่างสูงในการเรียกร้องเวียตนามให้ถอนกำลังทหารออกจากกัมพูชา
ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๓๒ ให้หมดสิ้น เพื่อที่การแก้ปัญหาจะยืดเยื้อ
มาแต่เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๓๒ จะได้นำเนินการไปด้วยความราบรื่น แม้ว่า

เดิมที่เวียตนามมีแผนจะถอนกำลังทหารออกจนหมดสิ้นภายในปี ๒๕๓๓ แต่เมื่อ สหภาพโซเวียตกระทำเป็นตัวอย่างในกรณีอัฟกานิสถาน และแก้ไขกรณีพิพาท เรื่องกรรมสิทธิ์ชายแดนระหว่างจีนกับสหภาพโซเวียตได้อย่างราบรื่น และ เปี่ยมด้วยบรรยากาศแห่งสันติมิตรสนิทสนมอันดียิ่ง เวียตนามจึงจำเป็นต้อง ถอนทหารออกจากกัมพูชาตามข้อเรียกร้องจากสองพี่เบิ้มแห่งค่ายสังคมนิยม

อาการเคลื่อนไหวในทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การ แสดงบทบาทใหม่ของไทยในกรณีกัมพูชา จึงไม่เพียงแต่เริ่มต้นด้วยเจตนาที่จะทำ ไทบริเวณชายแดนเกิดสันติภาพมากกว่าเกิดการคุกคามบ่อนทำลายระหว่างกัน และกันเท่านั้น จุดที่ไม่ควรมองข้ามก็คือ การดำเนินการครั้งนี้ พยายามอาศัย มิติใหม่ในค่ายสังคมนิยมมาอำนวยความสะดวกให้แก่ภายในประเทศของเราอีก ด้วย

กฎล ทรวงประเสริฐ : ในอดีต กระทรวงการต่างประเทศ สภาความมั่นคงแห่งชาติ และนักวิชาการที่มีแนวความคิดใกล้เคียงกัน ลืมนึก หรือไม่เคยเสนอข้อเท็จจริงประการหนึ่งว่า ทราบไคที่รัฐบาลกัมพูชาพลัดถิ่น ๓ ฝ่าย ยังรวมตัวกันเพียงแครูปแบบเพื่อใช้โฆษณาชวนเชื่อในเวทีการเมืองระหว่าง ประเทศ โดยมีกำลังหลักคือกองทัพเขมรแดง ซึ่งนานาอารยประเทศถือว่าเป็น ฆาตกรที่ทำลายล้างชาติพันธุ์เขมรตลอดมา

และการที่ไทยทำตัวเป็นหัวหอกรวมพลังเพื่อปิดล้อมทางเศรษฐกิจ และการเมืองต่อเวียตนามเพื่อให้ถอนทัพออกจากกัมพูชานั้น นอกจากจะทำให้

ชาติพันธมิตรและมิตรประเทศอื่น ๆ มีอาการอิทธิพลที่เล็ดลอดมาแล้วยังขัดกับ
ความรู้สึกของประชาชาติทั่วโลกด้วย และยากที่จะทำให้เวียตนาม อยู่ในสภาพ
จนตรอกดังที่นักวิชาการไทยที่มีความคิดไกลเคียงกันข้างต้นพูดพร่ำอยู่ในขณะนี้

ในทางตรงกันข้าม ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแห่งชาติ ได้กลับ
กลายเป็นพลังสำคัญที่สุดในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของชาติมหาอำนาจ
และชาติอื่น ๆ แทบทั้งโลกในช่วง ๒-๓ ปีที่เพิ่งผ่านพ้นมา จนกระทั่งโลกได้
ผ่านพ้นช่วงวิกฤตทางการเมืองระหว่างประเทศที่ร้ายแรงอีกครั้งหนึ่ง แต่การ
แข่งขันช่วงชิงอำนาจทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศกลับทำให้โลกเข้มนิ่งเกลียว
ยิ่งขึ้น ดังที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน

ดังนั้นมิตรประเทศของไทย โดยเฉพาะอินโดนีเซีย ซึ่งเคย
เคลือบแคลงใจการเข้ามามีบทบาทของจีนในภูมิภาคนี้ตลอดมา จึงได้เสาะ
แสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหาคัมพูชาและกระชับความสัมพันธ์กับเวียตนาม และ
ชาติอินโดจีนอื่น ๆ มากขึ้น

แน่นอนที่สุด ถ้าหากพิจารณาถ่วงอย่างถี่ถ้วนของอินโดนีเซียอย่าง
ลึกซึ้งจะเห็นได้ว่าขัดกันนโยบายต่างประเทศของไทยที่มีต่อชาติ เพื่อนบ้าน
อินโดจีนอย่างเห็นได้ชัด และไทยเองก็ได้แสดงปฏิกิริยาไม่พอใจออกมาให้เห็น
เช่นการส่งเดปัลติกระทรวงการต่างประเทศและคณะเข้าร่วมสังเกตการณ์การ
ประชุมจิมหนึ่ง (Jakarta Informal Meeting I)

ในการประชุมครั้งนั้น เขมรฝ่ายเสง สัมริน ฉวยโอกาสกล่าว
โจมตีไทยในเวทีการเมืองระหว่างประเทศอย่างเปิดเผย เพราะไทยได้สมรู้
ร่วมคิดกับจีนอย่างใกล้ชิดในการให้ที่พักพิง และอาวุธยุทโธปกรณ์ต่อกองกำลัง
เขมรแดงอพยพอื่น ๆ เขาไปโค่นล้มระบอบการปกครองในทนมเปญ ซึ่งถือว่าเป็น
เป็นการแทรกแซงกิจการภายในของกัมพูชาอย่างโจ่งแจ้งตลอดมา

แต่ชาวตั้งกล่าว ประชาชนไทยมีโอกาสดำเนินการน้อยมาก เพราะ
เหตุผลทางการเมืองในบ้านเราขณะนั้น

ในทางตรงข้าม การดำเนินนโยบายเพื่อไกล่เกลี่ยปัญหา กัมพูชา
ของอินโดนีเซียกลับได้รับการเชิดชองจากผู้เกี่ยวข้อง และผู้รักสันติภาพทั่วไป
จนกระทั่งอินโดนีเซียกลายเป็นหัวหอกของชาติอาเซียนที่ได้รับการยอมรับจาก
นานาชาติว่ามีวิธีการที่ยืดหยุ่นพอในการแก้ไขปัญหากัมพูชาในอนาคต ดังนั้นจึง
ได้มีการกำหนดการประชุมจิมสองที่กรุงจาการ์ตาอีกครั้งหนึ่งในเดือนกุมภาพันธ์นี้

ปัญหาที่ผู้เขียนกังวลคือ ความมั่นคง และผลประโยชน์ทาง
เศรษฐกิจของชาติในปัจจุบัน ที่ประชาชนทุกคนควรถือเป็นเดิมพัน และต้องให้
ความสนใจกับพัฒนาการของแผนนโยบายแห่งรัฐที่มีต่อปัญหาความขัดแย้งใน
กัมพูชาให้มากขึ้นกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต

ปัญหาที่น่าฉงนคือนโยบายเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง
และผลประโยชน์แห่งชาติในมิติใหม่เชิง "เศรษฐกิจศาสตร์นำหน้ารัฐศาสตร์"

ที่กำลังดำรงอยู่ในขณะนี้ รัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จะสามารถ
 ประยุกต์สถานการณ์และเงื่อนไขทางการเมืองระหว่างประเทศที่กำลังเปลี่ยนแปลง
 อย่างรวดเร็ว ให้เป็นพลังสำรองที่มีศักดิ์ศรี และเป็นแผนนโยบายแห่งชาติ
 ที่สามารถปฏิบัติสมจริงสมจังได้ในอนาคตหรือไม่ต่างหาก คือเป้าหมายสำคัญที่
 ประชาชนทั่วไปควรให้ความใส่ใจมากขึ้น

เพราะผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม อันเนื่องมาจากปัญหา
 ความขัดแย้งในกัมพูชา ตลอดเวลาที่ผ่านมากว่าสิบปี ได้ลดรั้งความเจริญ
 เติบโตทางเศรษฐกิจของไทยไม่ให้ขยายตัวไปได้อย่างเท่าที่ควรเป็นอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ประชาชนทั่วไปจะให้เวลารอคอยอีกสักนิดไม่ได้เสีย
 หรือ เพื่อพิสูจน์ว่าแผนนโยบายใหม่ของไทยที่มีต่อปัญหากัมพูชา จะมีผลในทาง
 ปฏิบัติมากน้อยแค่ไหน เพราะนโยบายใหม่ของไทยที่มีต่อปัญหาดังกล่าว ได้
 กลายเป็นเดิมพันทางอ้อมที่ผู้นำรัฐบาลชุดนี้จะต้องหาทางทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลให้
 ได้ เพราะถ้าหากไม่มีผลในทางปฏิบัติจริง และส่งผลต่อประเทศชาติแล้ว
 รัฐบาลชุดนี้ก็คงจะอยู่ต่อไปไม่ได้

เพราะปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว ถ้าหากมองให้รอบคอบในทุก
 มิติของการพัฒนาทางการเมืองไทยในขณะนี้ จะเห็นได้ความมั่นคงถูกพลังต่าง ๆ
 ขมวดกลมไวกลายเป็นประเด็นที่มิใช่เรื่องธรรมดา ๆ เสียแล้ว

และเมื่อถึงวันนั้น นโยบายใหม่ของไทยที่มีต่อปัญหากัมพูชาหรือ

อินโดจีนทั้งหมดก็อาจจะถูกขัดขวางจากพลังต่าง ๆ จนกระทั่งเจอเส้นทางที่
ตีบตันหรือไร้น้ำยากว่านโยบายที่เคยผ่านมา

และในที่สุดก็อาจส่งผลกระทบร้ายแรงที่สามารถสั่นคลอนเสถียร
ภาพของรัฐบาลชุดนี้ได้ ๑๐

บทบรรณาธิการ : ปัญหาเรื่องกัมพูชาต้องจับว่ากระทบถึงความ
มั่นคงและความสงบสุขของไทยยิ่งกว่าประเทศใด ๆ ในเอเชีย เพราะกัมพูชา
กับไทยมีอาณาเขตติดต่อกัน เมื่อเกิดการสู้รบหรือความไม่สงบในกัมพูชา ประ-
เทศไทยก็ต้องแบกภาระเป็นที่พึ่งให้แกชาวกัมพูชาอพยพจำนวนมหาศาล ภาระ
เหล่านี้เมื่อรวมกับเวียตนามและลาวอพยพแล้ว ก็จัดเป็นภาระที่หนักยิ่งยวด
การที่ประเทศไทยต้องเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหาในกัมพูชา จึงเป็นความจำเป็น
ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

แต่ปรากฏว่า การแก้ไขปัญหากัมพูชาเท่าที่ดำเนินการมาแต่ต้นยัง
ไม่มีท่าทีว่าจะบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งความหวังกันเอาไว้ เพราะปัญหาที่เกิด
ขึ้นในกัมพูชามีผู้เกี่ยวข้องอยู่ถึง ๔ ฝ่ายด้วยกัน แต่การพบปะเจรจากับ
ปัญหาคงกระทำกันตามลำพังเพียง ๓ ฝ่ายเท่านั้น โดยฝ่ายนายฮุน เซิน
ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีกัมพูชาในขณะนี้ มิได้เคยเข้าร่วมเจรจากับ

เนื่องจากเซมทั้ง ๔ ฝ่ายที่มีบทบาทเกี่ยวกับความไม่สงบ ใน
กัมพูชาเวลานี้ ล้วนแต่มีประเทศมหาอำนาจฝ่ายคอมมิวนิสต์คือรัสเซีย และจีน

หนุณหังงอยู่ สำหรับรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา ซึ่งมีนายฮุน เซิน เป็น
 นายกรัฐมนตรีนั้น ก็เป็นที่ทราบกันว่ามีความสนับสุนอยู่ หรือเป็นเพื่อนเขิด
 ของเวียตนามนั่นเอง และที่สำคัญก็คือรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา ของ
 นายฮุน เซิน องค์การสหประชาชาติไม่รับรอง หรือไม่ยอมให้เข้าร่วมสังกรรม
 ค่าย ดังนั้นประเทศต่าง ๆ ในค่ายเสรีประชาธิปไตยรวมทั้งประเทศไทยจึงยัง
 ไม่รับรองรัฐบาลนายฮุน เซิน

การที่นายฮุน เซิน นายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา
 จะเดินทางมาเยือนประเทศไทย และพบปะเจรจากับนายกรัฐมนตรีไทย รวม
 ทั้งบุคคลสำคัญฝ่ายต่าง ๆ จึงกล่าวได้ว่า เป็นการเริ่มต้นศักราชใหม่ของการ
 แก้ไขปัญหา กัมพูชา และการที่พลเอกชาติชาย นายกรัฐมนตรีไทย ได้ประกาศ
 พรอมจะต้อนรับและเปิดการเจรจากับนายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชน
 กัมพูชา ก็เท่ากับเป็นการเริ่มต้นบทบาทใหม่ของไทยในปัญหา กัมพูชา เช่นเดียวกัน
 เพราะประเทศไทยต้องได้รับผลกระทบกับปัญหา กัมพูชา มากกว่าใคร ๆ ถ้าหาก
 ปล่อยให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวยังยืดเยื้อเรื้อรังต่อไปอีกนานเท่าใด ประเทศ
 ไทยก็จะต้องแบกภาระอันหนักเพิ่มหนักขึ้น จนทำให้มีเวลาและกำลังเงินที่จะนำ
 มาใช้พัฒนาหรือทะนุบำรุงฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนคนไทยได้ไม่เต็มที่

เราเชื่อว่า การตัดสินใจเปิดเจรจากับนายฮุน เซิน นายก
 รัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา ของพลเอกชาติชาย นายกรัฐมนตรี
 เกิดจากเจตนาอันดี คือต้องการให้การแก้ไขปัญหากัมพูชาบรรลุเป้าหมาย ได้

รวดเร็วจน แต่ในเวลาเดียวกัน ข้อเท็จจริงที่ไม่มีผู้ใดปฏิเสธได้ก็คือ เขมร
 กลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น ล้วนแต่มีประเทศมหาอำนาจ
 คอมมิวนิสต์ คือ สหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีนหนุนหลังหรือกำกับ
 การอยู่ ถาหากประเทศมหาอำนาจทั้งสองมีความจริงใจที่จะยุติปัญหาก็มีพู่ชา
 เหตุการณ์ก็คงไม่ยืดเยื้อเรื้อรังมาจนบัดนี้ การที่พลเอกชาติชายตัดสินใจเข้า
 ไปมีบทบาทแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยไม่ยอมปรึกษาหารือรัฐมนตรีรวมคณะ โดย
 เฉพาะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และไมหารือกับมิตรประเทศ
 ที่รวมนโยบายแก้ไขปัญหาก็มีพู่ชาด้วยกันมาแต่ต้น จึงอาจทำให้ความเป็นอันหนึ่ง
 อันเดียวกันระหว่างพรรคกรรมรัฐบาลสันถลอน และประเทศพันธมิตรอาจล้งเล
 ใจในนโยบายต่างประเทศของไทยและกระเทือนถึงความร่วมมือที่จะมีต่อไปใน
 อนาคต^{๑๑}

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ : สิ่งที่เป็นกำไรก็คือ หากฝ่าย เฮง
 สัมริน และเวียคนามไม่ยอมรับมือของเราที่ยื่นออกไป อีกสองเดือนเราก็
 ประกาศให้โลกรู้ว่าขนาดเราอ่อนไหวแล้วก็ยังไม่ยอม ถึงตอนนั้นโลกก็จะประณาม
 เขา

ปัญหาก็คือ จริง ๆ แล้ว เรายื่นมือให้เขาจริง ๆ หรือเปล่า

เมื่อพิจารณาในแง่ของการขาดทุน จากการเปลี่ยนนโยบาย เห็น
 ว่าประการแรก ทำให้เจ้านโรคม สีหนุ ชักจะไม่เข้ามารวมจิม ๒ ประการ

ที่สอง ทำให้ภายในของเราเกิดความปั่นป่วน ประการที่สาม เป็นที่น่าสังเกต
ว่า ทำไมนายกรัฐมนตรีจึงต้องรีบไปจารุภาคานี้คือผลกระทบในระยะสั้น

สำหรับผลกระทบในระยะยาวนั้น ในประการแรก จะมีผลถึงการ
ต่อสู้ในสหประชาชาติ เพราะการกระทำครั้งนี้ สร้างภาพพจน์สูง เช่น ให้เกิดขึ้น
ประการต่อไปการที่ฮุน เช่น เขามา ทำให้มองเห็นผลประโยชน์ทางการค้าใน
เขมรและอินโดจีนสูงขึ้น จะเห็นว่ากลุ่มนักธุรกิจเท่านั้น ที่ผลักดันขบวนการสันติ
ภาพให้เกิดขึ้น ดังนั้นที่น่ากลัวก็คือ การเร่งเร้าสันติภาพให้เกิดขึ้นเร็วขึ้น ใน
ระยะยาวอาจทำให้เกิดปัญหา

ในประเด็นต่อไป บางที่เราไม่แน่ใจว่าคอมมิวนิสต์จะขึ้นมาเป็นใหญ่
ในเขมร เราอยากเห็นเขมรรักษาความเป็นกลางเอาไว้ เราไม่แน่ใจว่าใคร
จะขึ้น แต่จะต้องไม่เป็นกลุ่มที่ถูกคามความมั่นคงของเรา ๑๒

เชิงอรรถ

^๑สมพงศ์ ชูมาก, ความพยายามของนานาประเทศในการแก้ไข
วิกฤตการณ์กัมพูชา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑),
หน้า คำชี้แจงของผู้เขียน, ๒๓๒ - ๒๓๓

^๒สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ๑๙ - ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒, หน้า
๑๗ - ๒๑

^๓ไทยรัฐ, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒, หน้า ๘

^๔สยามรัฐ, ๒๕ มกราคม ๒๕๓๒, หน้า ๑๖

^๕สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ๒๕ มกราคม - ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒,
หน้า ๑๖ - ๑๙

^๖แนวหน้า, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒, หน้า ๓

^๗สยามรัฐ, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒, หน้า ๒, ๑๔

^๘เพ็ญอ้าง, หน้า ๒, ๑๔

^๙มติชนสุดสัปดาห์, ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒, หน้า ๔ - ๕

^{๑๐}มติชน, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒, หน้า ๘

^{๑๑}สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๕, หน้า ๒

^{๑๒}สยามรัฐ, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๗, หน้า ๒, ๑๔

